AOb Hoofdkantoor
St.-Jacobsstraat 22
Postbus 2875
3500 GW UTRECHT

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Prinses Irenepad 1
2595 BG Den Haag

Datum: 16-10-2026
Onze ref.: 595613 /JC
Inlichtingen: jcrabbendam@aob.nl
Onderwerp: Inbreng begroting OCW

Geachte Kamerleden,

In de week van 27 oktober behandelt u de begroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). De AOb vraagt u daarbij de kwaliteit van het onderwijs centraal te stellen en te investeren in de voorwaarden die daarvoor nodig zijn.

Het schrappen van de eerder aangekondigde bezuinigingen op sociale zekerheid is een belangrijk resultaat. Zeker in een sector met hoge werkdruk en relatief veel langdurige uitval is het van belang dat de bestaanszekerheid van werknemers goed wordt beschermd. De financiële opgave die daaruit voortkomt mag echter nooit afgewenteld worden op het onderwijs. Een sector onder druk kan op dit moment op geen enkele manier te maken krijgen met bezuinigingen. Dat heeft direct gevolgen voor de kwaliteit van ons onderwijs, de ontwikkeling van onze jongeren en het verdienvermogen van Nederland.

Investeer in onderwijs
Goed onderwijs vraagt om voldoende en structurele financiering, om voldoende bevoegde leraren en gezonde schoolgebouwen. De AOb roept het kabinet op om te investeren in de voorwaarden die nodig zijn om de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs te waarborgen.

Structurele financiering
Wat het onderwijs nodig heeft is zekerheid, of het nu gaat om funderend onderwijs, mbo, hogescholen of universiteiten. Een terugkerend probleem in alle sectoren is het gebrek aan publieke regie op onderwijsgeld. De huidige bekostiging, gebaseerd op leerling- en studentenaantallen, creëert perverse prikkels en ongewenste concurrentie tussen onderwijsinstellingen. Er is brede politieke consensus dat dit anders moet: onderwijsgeld moet transparanter en doelmatiger worden besteed, met één doel voor ogen: goed onderwijs voor alle leerlingen en studenten.

De AOb pleit daarom voor structurele bekostiging die de kwaliteit van het onderwijs en goede arbeidsvoorwaarden ondersteunt. Middelen die vanuit het Rijk beschikbaar worden gesteld voor goed onderwijspersoneel, moeten daadwerkelijk in de klas landen. Dat kan door de middelen voor de primaire arbeidsvoorwaarden te oormerken en de overhead te normeren.

Zorgwekkend zijn de fluctuerende inkomsten waar onderwijsinstellingen continu mee te maken krijgen. Dit komt onder meer door wisselingen in studenten- en leerlingaantallen, maar ook door de aangekondigde bezuiniging op de loon- en

prijsindexatie over de middelen uit het coalitieakkoord. In het funderend onderwijs zorgt de herijking van de risico-indicator onderwijsachterstanden voor onrust op scholen en nadelige gevolgen voor onderwijspersoneel.

Daarnaast is dit het moment om een harde grens te trekken tegen commerciële belangen in het onderwijs. Marktwerking vormt een directe bedreiging voor kwaliteit en toegankelijkheid. Dat zien we bij uitgeverijen, bijles-, onderwijsadvies- en uitzendbureaus. Daar moet worden ingegrepen. De AOb vraagt om een duidelijke uitspraak dat onderwijsgeld in beginsel binnen het onderwijs dient te blijven en dat, indien het naar commerciële partijen gaat deze bedrijven aan hoge en tastbare kwaliteitsstandaarden dienen te voldoen.

Bevoegde docenten
De kwaliteit van het onderwijs valt of staat met voldoende goed opgeleide, bevoegde leraren en docenten. Een bevoegde leraar voor de klas moet de norm zijn. Tijdelijke uitzonderingen mogen geen structurele oplossing voor personeelstekorten worden. De AOb pleit er daarom voor dat de Inspectie van het Onderwijs het aantal bevoegde en onbevoegde leraren inzichtelijk maakt. Zo ontstaat een betrouwbaar beeld van de omvang van het probleem en kan beleid gericht worden op het terugdringen van onbevoegde inzet.

Daarnaast zijn investeringen nodig in passende opleidingstrajecten. Het lerarentekort los je niet op door de eisen aan bevoegdheid te verlagen, maar door te investeren in mensen. Goed werkgeverschap, vaste contracten, lagere werkdruk, carrièremogelijkheden in de klas en voldoende professionele ruimte zijn essentieel om bevoegde leraren te behouden en terug te laten keren naar het onderwijs.

Huisvesting
Goede schoolgebouwen zijn een basisvoorwaarde voor goed onderwijs en gezonde leer- en werkomstandigheden. Toch kampen scholen nog altijd met verouderde gebouwen en lokalen die in de zomer te warm zijn en in de winter te koud. De AOb pleit daarom, samen met andere onderwijsorganisaties, voor meer regie vanuit het Rijk en structurele investeringen. Daarnaast vraagt de AOb om een onderzoek naar een wettelijke maximumtemperatuur in klaslokalen en om strengere handhaving op een gezond binnenklimaat door de Arbeidsinspectie. De AOb is terughoudend over het betrekken van private partijen, zoals in het zogeheten Vlaamse model. Constructies waarbij scholen langdurig afhankelijk worden van private investeerders kunnen ertoe leiden dat publiek onderwijsgeld wegvloeit naar private winst.

Zij-instromers
De structurele financiering van zij-instroomtrajecten is een belangrijke stap in het terugdringen van het lerarentekort. Nu financiering in de begroting geregeld is, constateert de AOb dat veel zij-instromers dolgraag willen starten, maar dat er onvoldoende opleidingsplekken voor hen zijn. Juist ten tijde van een groot lerarentekort is het onbegrijpelijk dat de rode loper niet wordt uitgerold voor zij-instromers. Er is weinig solidariteit tussen schoolbesturen, scholen met de grootste tekorten hebben vaak onvoldoende tijd om zij-instromers te begeleiden, terwijl op scholen met minder tekorten minder behoefte is aan zij-instromers.

De AOb pleit voor landelijke afspraken over de bovenformatieve inzet van zij-instromers en betaald studieverlof. Daarnaast moet onderzocht worden welke

schoolbesturen en regio's nauwelijks zij-instromers plaatsen. De bereidheid van individuele bestuurders mag niet bepalend zijn voor de kansen van zij-instromers.

Professionalisering
De AOb is positief over de structurele investering van circa €346 miljoen in de professionalisering van onderwijspersoneel op teamniveau in het funderend onderwijs. Het is een gemiste kans dat de middelen in 2027 grotendeels opgaan aan een nabetaling aan schoolbesturen in het primair onderwijs, waardoor er pas vanaf 2028 extra kan worden geïnvesteerd in de professionalisering van teams. Om de middelen straks effectief in te zetten, heeft de AOb ruim 3.000 leraren in het po, vo en mbo gevraagd wat zij nodig hebben om zich professioneel te kunnen ontwikkelen.

Leraren zijn sterk gemotiveerd om zich te blijven ontwikkelen, maar ervaren in de praktijk belemmeringen door tijdgebrek, beperkte invloed op scholingskeuzes en onvoldoende aansluiting van het beschikbare aanbod op hun behoeften. Effectief professionaliseringsbeleid vraagt daarom om betere randvoorwaarden, grotere professionele autonomie en een evenwichtige combinatie van teamontwikkeling en individuele ontwikkeling. Leraren willen ook, meer dan nu, invloed hebben op de invulling van teamscholing en -ontwikkeling. Zorg dat leraren ook daadwerkelijk tijd en ruimte krijgen op school om zich te kunnen professionaliseren.

Zeggenschap
Wie onderwijsbeleid wil maken dat werkt, kan niet om de beroepsgroep heen. Toch wordt onderwijspersoneel nog te vaak onvoldoende betrokken bij besluiten die hun werk raken. De AOb pleit daarom voor de verdere uitvoering van de Lerarentoets en uitbreiding daarvan naar het mbo, hbo en wo.

De AOb roept de Kamer en het kabinet op om de ingezette investeringen in onderwijs vast te houden en deze gericht in te zetten voor wat het onderwijs daadwerkelijk nodig heeft. Voldoende bevoegde leraren en docenten, ruimte voor professionele ontwikkeling, goede arbeidsvoorwaarden en professionele zeggenschap zijn essentieel om de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs te versterken.

Met vriendelijke groet,

Coba van der Veer
Voorzitter AOb